

Taxeringsrutin

Av förste taxeringsintendenten Erik Lilliesköld

På begäran av TOR har jag åter översett en i Skattenytt årligen sedan år 1963 publicerad artikel om taxeringsrutin och vidtagit vissa ändringar och om-dispositioner. Artikeln, är liksom tidigare år närmast avsedd att underlätta arbetet för nyttillträdande TO.

För att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra de ansvarsfulla uppgifter som åvilar en TO är det mycket viktigt att TO arbetar efter ett bestämt system. Den teknik för granskningsarbetet som rekommenderas i det följande har prövats vara rationell och torde tillämpas av ett mycket stort antal TO. För Stockholms del har artikeln inte någon större aktualitet. Särskild redogörelse för skiljaktigheterna mellan rutinen i Stockholm och den i denna artikel föreslagna torde inflyta i ett kommande nummer.

Det synes lämpligt att i omedelbar avslutning till denna artikel studera motsvarande kapitel i den "Handledning för arbetet i taxeringsnämnd" som tillställs varje TO. Innan man börjar taxeringsarbetet bör man ha reda på arbetsmaterialets omfattning och vilka hjälpmedel som står till buds. Följande tablå kan tjäna till ledning.

Deklarationer, årets och fjolårets.

Längder.

Stomme till årets inkomstlängd (ev. avskrift).

Avskrift av fjolårets inkomstlängd

Avskrift av fjolårets förmögenhetslängd

Årets, fjolårets och förfjolårets debiteringslängder

Fjolårets mantalslängd

Årets mantalslängd

Stomme till årets fastighetslängd

Avskrift av fjolårets fastighetslängd.

Författningar, kungörelser m. m.

"Skatte- och taxeringsförfattningar-na" senaste upplagan

Länskungörelsen ang. taxeringsdistrikt m. m.

Länskungörelsen ang. provningsnämndens anvisningar

Handledningen

Av taxeringsintendenten utfärdade anvisningar eller eljest tillhandahållna PM o. dyl.

Blanketter för skriftväxling med de skattskyldiga, andra taxeringsnämnder, myndigheter m. fl.

TO underlättar sitt arbete, om han anskaffar en stämpel med sitt namn och sin adress och en annan med taxeringsdistriktets namn.

Det är ytterst viktigt att TO i god tid före taxeringsarbetets början studerar handledning, kungörelser, anvisningar från taxeringsintendenten och de blanketter, som kan komma att användas. Begär gärna råd och upplysningar hos den kontaktman på taxeringssektionen som förste taxeringsintendenten utsett härtill. När TO väl fått deklARATIONERNA (omkring den 1 mars) är det för sent att börja studera men väl nödvändigt att fortsätta.

Nu börjar den egentliga rutinen som här nedan sammanfattas i 10 huvudpunkter enligt följande.

1. Kontrollsummering
2. Avprickning mot debiteringslängd
3. Avprickning mot fastighetslängd
4. Erinran om deklarationsplikt och anmaning att deklarerat
5. Teknisk granskning av utbor
6. Fastighetstaxering
7. Teknisk granskning av inbor
8. Sammanträden
9. Underrättelser
10. Avlämnande av materialet till lokal skattemyndighet.

Arbetet underlättas och säkerheten blir större om inte alltför många arbetsmoment sammankopplas vid den förberedande granskningen.

1. Kontrollsummering

Denna bör om möjligt göras med maskin, varvid åtminstone jordbruksbilaga, sammandrag över utbetalda löner och förmögenhetssammanställningar maskinsummeras. Summeringen av huvudblankettens sista sida liksom kontrollen av överföringarna dit bör lämpligen anstå tills den tekniska granskningen är klar.

2. Avprickning mot debiteringslängder

På den allmänna självdeklarationens tredje sida — som upptar allmänna avdrag av olika slag — förekommer ofta fel, mest kanske i fråga om försäkrings- och förvärvsavdragen men även beträffande övriga allmänna avdrag. Inte så sällan har t. ex. den skattskyldige dragit av den slutliga totala skatten i stället för kommunalskatten. Säkraste sättet att kontrollera att avdragen för kommunalskatt, tilläggs pensionsavgift och sjukförsäkringsavgift som överstiger schablonbelopp upptagits i deklarationen till rätta belopp är att pricka av dessa avdrag mot fjolårets debiteringslängd. Denna kan

lånas från lokala skattemyndigheten men endast under kortare tid, då lokala skattemyndigheten själv måste ha kontinuerlig tillgång till längden. Arbetet med avprickning mot debiteringslängd måste alltså ske så, att hela deklarationsmaterialet skyndsamt genomarbetas i en omgång (medhinner för ett medelstort distrikt på ett par kvällar), varefter längden återställs. För skattskyldig, som inte avlämnat självdeklaration vid tiden för kontrollen mot debiteringslängden, noteras beloppen å kontrolluppgift efter särskild lapp.

Vissa speciella skatter och avgifter till det allmänna får avdragas vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och dessa avdrag har alltså sin plats på jordbruksbilagan (formulär 4 a och 4 b), nämligen "Skogsvårdsavgift m. m. dylikt" (kostnader punkt 14), "Allmän varuskatt" (punkt 15) och "Arbetsgivaravgift till tilläggs pension m. m. dock ej för personlig tjänare" (punkt 16). Någon kontroll av dessa belopp mot debiteringslängd torde ej erfordras. En överlagsberäkning av beloppen kan vara tillräcklig. Skogsvårdsavgiften har för år 1966 nedsatts från tidigare en till 0,9 promille av avgiftsunderlaget (summan av taxerade skogsmarksvärdet och skogsvärdet). Om skogsvårdsavgift, allmän varuskatt och arbetsgivaravgift inte avprickas mot debiteringslängd utan granskas mer summariskt, bör denna granskning inte göras självständigt på ett förberedande stadium utan i samband med den materiella granskningen av jordbruksbilagan (se nedan).

För skattskyldiga, som tidigare är taxerats i annat distrikt och alltså ej upptagits i den vid granskningen aktuella debiteringslängden, inhämtas vid en fullständig kontroll ifrågavarande uppgifter

från vederbörande lokala skattemyndighet å särskild blankett (RSN 342).

3. Avprickning mot fjolårets fastighetslängd och underrättelser till annan TO

Det är rationellt att göra även denna kontroll för hela materialet i ett sammanhang. Avprickningen avser taxeringsvärden och underlag för beräkning av skogsvårdsavgift (summan av taxeringsvärdena å skogsmark och växande skog). Sistnämnda "underlag" införes direkt på särskild plats å deklarationens sista sida, varvid TO särskilt bör kontrollera om fastigheten innehafvs hela beskattningsåret samt om fastigheten ägts av en eller flera personer. Underlaget skall nämligen fördelas mellan ägarna på samma sätt som garantibeloppet. En samtidig kontroll av procentavdrag resp. garantibelopp och värdeminskningsavdrag synes lämplig, liksom av intäkter av sådana en- och två-familjsfastigheter, vars inkomster skall beräknas enligt schablon. Alla förändringar i ägareförhållandena skall naturligtvis noga uppmärksammas i samband med avprickningen av taxeringsvärdet. Anteckningar härom göres lämpligen på en minneslista för senare komplettering av årets fastighetslängd, kontroll av eventuella realisationsvinster och inkomst genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken samt upprättande av förteckningar enligt 32 § 2 mom. taxeringskungörelsen m. m. (se härom nedan under punkt 7). Överensstämmelse skall givetvis råda mellan förmögenhetsbilagan och årets fastighetslängd, eftersom denna speglar förhållandena vid taxeringsårets ingång och därmed beskattningsårets utgång. Om

ändring sker av taxeringsvärden vid särskild fastighetstaxering, skall detta alltså beaktas vid förmögenhetstaxeringen.

På ett tidigt stadium, t. ex. i samband med genomgången av fastighetslängden — eventuellt redan vid kontrollsummeringen eller avprickningen av skatter m. m. mot debiteringslängd — bör underrättelse om inkomst av fastighet i annan kommun än hemortskommunen sändas till TN i den kommun där fastigheten är belägen (formulär 16). I underrättelsen bör TO tydligt ange sin fullständiga adress och den skattskyldiges deklarationsnummer i hemortskommunen samt å blankettens baksida lämna ev. uppgifter om insättning och uttag å skogskonto. Om dessa uppgifter angivits, bör underrättelsen från den kommun där fastigheten är belägen om den där verkställda taxeringen (formulär 18) kunna förväntas så snart denna skett. Den inkomna underrättelsen kontrolleras mot den allmänna deklarationen och insorteras i denna, varvid en ändring av nettointäkten direkt utföres å deklarationens sista sida (sammanställningen till statlig inkomstskatt). Då av deklarationen framgår att skattskyldig har fastighet i annan kommun än hemortskommunen, är det tillrådligt att på fastighetsbilagan med streck under kommunens namn markera att ifrågakvarande fastighet inte är belägen i hemortskommunen och således där skall beaktas endast vid statstaxeringen. Om möjligt bör TO i samband med att underrättelse enligt formulär 16 sändes undersöka huruvida den skattskyldige vid taxeringen till kommunal inkomstskatt i hemortskommunen kan helt utnyttja allmänna avdrag och ortsavdrag m. m. Om så inte skulle vara fallet, bör regelmässigt underrättelse härom (formulär 20) samtidigt över-

sändas till den kommun där fastigheten är belägen. Det är synnerligen viktigt att varje TO skyndsamt fullgör sin aviseringsskyldighet. Eljest kan taxeringsarbetet förryckas, både för honom och för andra.

4. Erinran och anmaning

Erinran om deklarationsplikt i de fall denna försummats kan nu utfärdas (blankett nr 19). Med ledning av årets inkomstlängd och inkomna kontrolluppgifter utskrivs i förekommande fall en erinran med genomslagskopia. Denna erinran tillställs den skattskyldige genom lösbrev.

Snarast efter utgången av den i erinran om deklarationsskyldighet utsatta tidsfristen utfärdas *anmaning* (blankett nr 3 a) att avge deklaration, om sådan fortfarande ej inkommit. Även anmaningen tillställs den skattskyldige i lösbrev. Tidsfristen för avgivande av deklaration bör såväl i erinran som anmaning angivas till 8 dagar.

Vid anmaning efter erinran kan dock 5 dagar vara tillfyllest. Före dessa åtgärder kan det vara rådligt för ny TO att jämföra med föregående års inkomstlängd och årets stomme till debiteringslängd samt konferera med kronoombudet för att undvika att anmana åldringar och sjuklingar, vilka sannolikt ej kommer att taxeras för beskattningsbar inkomst. Alla i efterhand inkomna deklarerationer avböckas i inkomstlängden (kolumnen längst till vänster) på samma sätt som lokala skattemyndigheten gjort, liksom deklarerationerna undan för undan numreras (sida och rum).

Vitesföreläggande bör ske endast efter det anmaning utan vite visat sig resultatlös. Med hänsyn till de krav som

ställs för att ett förelagt vite skall utdömas bör vidare vitesföreläggande begränsas till de fall, då TO verkligen räknar med en blivande taxering liksom att en deklaration är nödvändig för denna. Hör med kontaktmannen. Vitesföreläggande bör alltid ske med *postdelgivning*.

5. Teknisk granskning av utbor

Den tekniska granskningen underlättas avsevärt av de åtgärder som vidtagits enligt ovan (kontrollsummering och avprickningar mot debiteringslängd och fastighetslängd). Börja alltid med utbor d. v. s. sådana skattskyldiga som har sin hemvist i annan kommun men skall taxeras kommunalt för inkomst av fastighet eller rörelse. Dessa utbor återfinnes sist i inkomstlängden. Huvudparten torde vara sommarstuguägare. Ev rörelsedeklaration eller annan deklaration, som skall behandlas av TN i särskilt taxeringsdistrikt skall dock omgående överlämnas till lokal skattemyndighet för överföring till denna nämnd. I de flesta fall gäller granskningen enbart garantibelopp för fastighet. I dylika fall kan med fördel underrättelse (nr 18) till vederbörande TN i den skattskyldiges hemortskommun genast utskrivas med genomslagskopia, alltså utan avvaktan av TN:s beslut. Underrättelsen bör dock inte översändas förrän efter sammanträdet.

6. Fastighetstaxeringen

Allmän fastighetstaxering, som i princip sker vart femte år, ägde rum år 1965. Under åren mellan allmän fastighetstaxering sker *särskild* sådan. Observera att denna skall företagas så fort ske kan och vara avslutad senast den 15 maj (29 § taxeringskungörelsen). Så snart

TO fått stommen till fastighetslängd (senast den 31 mars) måste därför förberedande åtgärder vidtas. Undersök om nybildade fastigheter, som skall åsättas taxeringsvärden, återfinns i stommen (värde har då ej utsatts i längden). Se vidare efter om sammanläggningar, som bör föranleda nya taxeringsvärden förekommit. *Särskild fastighetsdeklaration* bör ligga till grund för ny- eller omtaxering av fastighet och alltså i förekommande fall införas. Vid anmaningen bifogas lämpligen en deklara-tionsblankett. Så snart TO erhållit erforderligt deklara-tionsmaterial bör han kalla till sammanträde rörande fastighetstaxering-en. Kronoombud och ledamöter i nämnden har ofta mycket god uppfattning om denna. Å andra sidan måste TO själv utreda och positivt leda även fastighetstaxeringen och ej enbart lita på TN:s lokalkännedom. Väsentligt är att TO infördrat felande fastighetsdeklarationer i så god tid att dessa finns vid sammanträdet med TN. Så har ej alltid skett. TO kan vidare ta kontakt med byggnadsnämnden och i stad även stadsingenjörskontoret.

7. Teknisk granskning av inbor

Med inbor avses sådana skattskyldiga, som inom distriktet skall taxeras till statlig inkomstskatt.

Om den förberedande formella granskningen verkstälts på sätt tidigare angivits, erfordras för den fortsatta granskningen i stort sett tillgång till allenast mantalslängderna för beskattningsåret och taxeringsåret samt föregående års deklarationer och stommen till årets inkomstlängd. Den tekniska granskningen kan naturligtvis varieras, men bör ske efter en bestämd rutin.

Det kan vara lämpligt att först fastställa den skattskyldiges civilstånd m. m. med ledning av mantalslängdernas uppgifter och i deklara-tionen lämnade uppgifter. Kontrollera t. ex. om ensamstående den 1 november beskattningsåret haft hemmavarande barn under 16 resp. 18 år. Anteckningar om civilstånd m. m. göres å deklara-tionens sista sida i rummet "Taxeringsnämndens anteckningar" omedelbart framför "Ortsavdrag".

Kontantberäkning av jordbrukares deklarationer bör upprättas så snart det inte står alldeles klart för TO att deklara-tionen är vederhäftig och i huvudsak riktig, ett konstaterande som torde vara mycket svårt för en ny TO att göra. Kontantberäkning bör ske som en rutin-kontroll i betydligt större omfattning än som för närvarande är fallet i lokala TN. Upprättande av kontantberäkningen kan lämpligen göras med räknemaskin. Om deklara-tionen därvid visar kontantunderskott eller ett för lågt belopp för beräknade personliga levnadskostnader utöver vad som medräknats i kontantberäkningen, bör beräkningen utskrivas å härför avsedd blankett. I början är det kanske tillrådligt att skriva direkt på dylik blankett. Avvikelse från deklara-tionen med ledning av kontantberäkning får ej ske utan att den skattskyldige beretts tillfälle bemöta denna.

TO bör redan från första början i samband med den tekniska granskningen av deklarationerna föra löpande anteckningar rörande de uppgifter som omnämnas i 32 § 2 mom. taxeringskungörelsen (värdeminskning av skog, brott mot skattestrafflagen, eftertaxering, gåvor m. m.) eller i 5 § tillämpningskungörelsen till förordningen om taxering

för inkomst av medel som insatts å skogs-konto. De olika förvärvskällorna granskas efter den ordning inkomstlagen har i deklARATIONEN, dock att jordbruksinkomst gärna kan sparas till sist. Ordningen skulle då bli annan fastighet, tjänst, tillfälligt förvärvsverksamhet och kapital och i anslutning härtill förmögenhetsredovisningen samt sist jordbruk. Rörelse medtages ej här, då rörelseidkares deklARATIONER förutsättes granskade av andra än TO i lokal taxeringsnämnd, för vilka denna artikel är avsedd.

I fråga om *annan fastighet* är räntebidragen en vanlig felkälla. Praktiska blanketter för kontroll av ränteavdrag står dock TO till buds. För fastighet som deklarerar å bilaga 6 a bör TO särskilt utreda större avdrag för reparation och underhåll liksom huruvida 6 a eller 6 b skall användas.

Vid *inkomst av tjänst* kontrolleras t. ex. att redovisade intäkter överensstämmer med inkomna kontrolluppgifter. Vid bristande överensstämmelse tillskrives den skattskyldige för närmare förklaring (blankett nr RSN 340), i vilken arbetsgivare ovillkorligen måste namngivas. Huruvida intäkterna med avseende å den allmänna tilläggs pensioneringen redovisats under rätt underrubrik (E 1 eller E 2) bör TO däremot ej fästa avseende vid. Som exempel på en lätt konstaterbar felaktighet kan nämnas att äkta makar, som båda har folkpension, deklarerar denna gemensamt. Tag från början som princip att taxera vardera maken för sig, annars blir det lätt ett materiellt felaktigt resultat. Yrkade kostnadsavdrag granskas. Ofta finns det anledning att tillskriva den skattskyldige för erhållande av upplysningar (blankett nr 7 ev. nr 9 a). Up-

penbara formella felaktigheter rättas naturligtvis. Exempelvis förekommer det inte alltför sällan att den skattskyldige underlåtit att avrunda summa avdrag.

Inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Vid ovan omnämnd undersökning av ändringar beträffande äganderättsförhållanden rörande fastigheter kan det ha framkommit, att den skattskyldige tidigare ägt fastighet som inte länge redovisas i deklARATIONEN. TO måste då undersöka om fastigheten avyttrats under sådana förhållanden att skattepliktig realisationsvinst uppstått. En ny TO bör visserligen snarast försöka lära sig principerna för en sådan beskattning men bör, om han inte själv är säker, ta kontakt med taxeringssektionen. Intäkt genom restitution, avkortning etc. deklarerar ofta fel. Likaså är överföringen till sammanfattningarna på deklARATIONENS sista sida ofta felaktig.

Inkomst av kapital och förmögenhet redovisas å gemensam bilaga till deklARATIONEN (formulär nr 1 g), som i förekommande fall bör infordras. Beträffande inkomst av kapital bör exempelvis kontrolleras, att dödsbo ej yrkat schablonavdrag, som endast kan tillkomma fysisk person. Förmögenhetsredovisningen ger ofta en god bild inte blott av den skattskyldiges ekonomi utan även av hans levnadsstandard under beskattningsåret och är nödvändig för kontantberäkningar. Sådana underlättas om man vid förmögenhetsbilagens siffror för bankmedel m. fl. tillgångar och skulder med blyerts antecknar förändringar sedan föregående år. I de fall då redovisad behållen förmögenhet närmar sig 100.000 kronor eller överstiger nämnda belopp bör bl. a. kontrolleras, att värdena å levande och döda inventarier samt å ineliggan-

de lager, aktier m. m. icke upptagits med för låga belopp.

Inkomst av jordbruk. Här skulle mycket kunna sägas om den tekniska granskningen. Mer än beträffande kanske något annat inkomstslag förutsätter denna ett verkligt kunnande hos TO. Det är också helt naturligt att handledningen ägnat stort utrymme åt dessa frågor. Med dem måste den TO som har att granska jordbruksdeklarationer vara väl förtrogen. Vid själva granskningen kan det vara lämpligt att börja med jordbruksbilagans första sida och av där ifyllda siffror söka skaffa sig en allmän bild av fastighetens storlek och jordbrukets omfattning. Komplettera gärna felande arealuppgifter och notera fjolårets djurbestand med blyerts bredvid deklarationens siffror. Uppgifter angående skogskonto kollas, dels mot fjolårets deklaration och dels mot andra och tredje sidans uppgifter för uttag respektive insättning liksom naturligtvis mot kontrolluppgifter och bankkvitton och slutligen med förmögenhetsbilagan (formulär 1 g).

På jordbruksbilagans andra sida kontrolleras först intäkterna med ledning av inkomna kontrolluppgifter. Såväl noteringar i deklarationen som kontrolluppgifter avprickas. Ofta omfattar en post i jordbruksbilagan, t. ex. köpeskilling för sålt virke, intäkter från ett flertal håll. Samtliga belopp varå kontrolluppgifter lämnats bör därvid antecknas vid uppgiften på bilagan eller på en av kontrolluppgiftslapparna. Om kontrolluppgifterna ej täcker hela deklarerade intäkten, kan det vara skäl att begära att den skattskyldige specificerar beloppet, bl. a. därför att vissa uppköpare slarvar med kontrolluppgiftslämnandet. Taxeringssektionen bör underrättas om sådant slarv iaktta-

gits. Om den skattskyldige yrkat att någon del av t. ex. kreatursförsäljning skall utgöra skattefri realisation, bör TO noga göra sig underrättad om garantier eller presumtion för att försäljningen ingår som ett led i en definitiv driftomläggning. Handledningen och ett flertal meddelanden från riksskattenämnden (återgives regelbundet i Skattenytt) torde vägleda i flertalet fall, men en kontakt med vederbörande taxeringssektion kan vara på sin plats.

Tredje sidans naturaförmåner m. m. granskas mot föregående års deklaration med däri gjorda anteckningar om TN:s beslut rörande de olika förmånsvärdena och mot länskungörelsen med prövningsnämndens anvisningar. Givetvis tages hänsyn till beslut av prövningsnämnden, därest sådant föreligger. På sina håll finns en hjälptabell som snabbt ger värdet av hushållsprodukterna. Värderingen av naturaförmåner — bostad, hushållsprodukter och bränsle — liksom av den privata delen av kostnaderna för elström har ofta visat, att mycket olika uppfattningar råder hos skattemyndigheterna och hos de skattskyldiga. I deklarationen anges ofta ett lägre antal rum än bostaden faktiskt omfattar. Att TO måste se upp för undervärderingar är uppenbart och det kan vara klokt att under den kommande föredragningen i nämnden höra sig för om t. ex. bostadens storlek och standard, även om TO — vilket han i tveksamma fall bör göra — skrivit till den skattskyldige och begärt upplysningar. I fråga om värderingen av bränslet kan behöva framhållas, att det är värmevärdet och inte bränslets kvalitet som beskattas. Förutsättning för beskattning är dock att bränslet tagits från den egna eller brukade fastig-

heten. Enligt praxis beskattas dock ej bränsle från rivningsvirke.

Jordbruksbilagans avdragsposter — andra och tredje sidans högerspalter — granskas. Speciell uppmärksamhet bör här ägnas åt yrkade avdrag för inköp av levande och döda inventarier, för underhåll av byggnader och markanläggningar samt för värdeminskning av skog. Underhållsavgift i fråga om byggnader bör prövas med ledning av en specificerad uppdelning mellan avdragsgilla och icke avdragsgilla kostnader å särskild bilaga till deklarationen eller blankett härför, som tillhandahålles av taxeringssektionen. Deklarationer som innehåller yrkande om avdrag för värdeminskning av skog bör snarast möjligt översändas till taxeringssektionen för granskning och kontroll mot skogsliggaren. Det kan vara lämpligt att redan i samband med granskningen göra kortfattade anteckningar beträffande sådana intäkter och kostnader som bör bli föremål för ändring eller i vart fall närmare prövning. Anteckningarna kan göras antingen i den lodräta kolumnen mitt på andra och tredje sidan eller längst ned på tredje sidan under rubriken ”Taxeringsnämndens anteckningar”. Såväl föredragningen i TN som utskrivandet av avvikelser underlättas av sådana samlade anteckningar. Skriv smått, läsligt och bara med blyerts! Deklarationen kan komma att vandra genom fler instanser.

I den mån av deklarationen framgår, att om- eller nybyggnad verkställes under beskattningsåret till mer väsentliga belopp, göres separat anteckning därom i och för den särskilda fastighetstaxeringen (som dock kan ha hunnit avslutas, i vilket fall taxeringsintendenten underrättas).

Vid granskningen av jordbruksbilagan får givetvis den *varuskattepliktiga om-sättningen* inte förbises.

Av den skattskyldige yrkade *allmänna avdrag* har redan till största delen — kommunala skatter, tilläggsavgift och sjukförsäkringsavgift — kontrollerats mot debiteringslängden. Nu granskas övriga allmänna avdrag, framför allt beträffande försäkringspremier och de s. k. förvärvsavgifterna, som ofta är fel till beloppen. Observera att ensamförsörjare får *ortsavdrag* som gift, därest han eller hon har hemmavarande barn under 18 år den 1/11 beskattningsåret. För förhöjt *förvärvsavgift* erfordras däremot att barnet vid samma tid varit under 16 år. Det är sannolikt att de vid 1967 års taxering ändrade bestämmelserna om kommunalskatteavgifter och förvärvsavgifter kommer att tarva särskild uppmärksamhet vid taxeringen.

All utredning bör i möjligaste mån göras innan deklarationerna föredrages i TN. I fråga om sådana deklarationer som vid granskningen antingen inte föranlett någon som helst anmärkning eller endast blivit formellt rättade är det praktiskt att på deklarationens sista sida utföra taxeringarna och ortsavgifterna i samband med granskningen. För övriga deklarationer bör man vänta med dessa åtgärder till TN fattat beslut.

Vid taxering av ej mantalsskrivna utlänningar bör årets debiteringslängd genomgå för kontroll av att samtliga som tillgodoförts preliminärskatt också taxeras.

I deklarationen insorterad ansökan om *arealtillägg* (gul blankett vid 1967 års taxering) bör kvarligga i deklarationen tills denna föredragits i TN, varefter TO lämnar de begärda uppgifterna på blanketten. Ansökningen skall sedan snarast

möjligt och senast den 30/6 sändas till lantbruksnämnden.

8. Sammanträden

Även om TO regelmässigt utför huvudparten av allt arbete med granskning av deklARATIONER och själv föreslår det övervägande antalet avvikelser från desamma, är det viktigt att hålla i minnet att det inte är TO utan TN som fattar beslut. Vid TN:s första sammanträde skall de ändringar i skatte- och taxeringsförfattningarna som berör TN:s verksamhet liksom de av prövningsnämnden fastställda anvisningarna för den årliga taxeringen genomgås (25 § taxeringskungörelsen). Detta bör lämpligen ske vid ett s. k. förberedande sammanträde på ett tidigt stadium, februari-mars, då TN även väljer granskningsmän och justeringsmän och beslutar i övriga frågor enligt formulär till protokoll, som tillhandahålles av taxeringssektionen. Om TO redan är förtrogen med nämnden, torde det inte vara något hinder att TO på det första sammanträdet dessutom föredrar ett mindre antal deklARATIONER, men en grundförutsättning härför är att sammanträdet hålles så tidigt på året att TN kan ena sig om principerna för taxeringen innan TO kommit längre än till början av sin granskning. Riksdagens revisorer — statsrevisorerna — har i sin berättelse för år 1962 tryckt mycket starkt på vikten av att ett *förberedande sammanträde hålles* liksom av att *övriga sammanträden hålles långt tidigare än vad nu ofta är fallet*. Det är lämpligt att i god tid i samråd med TN sätta upp ett schema över sammanträdena så att arbetet kan fortlöpa kontinuerligt och utan onödig forcering de sista dagarna. Räkna med några dagars bortovaro på

grund av oförutsedda omständigheter, t. ex. sjukdom, så att det finns en viss marginal i schemat.

Ledamöterna kallas till sammanträde medelst ett särskilt tjänstebrevkort.

Planläggningen bör ordnas så, att ett sammanträde hålles så snart TO granskat ett så stort antal deklARATIONER att materialet är lagom för ett sammanträde. Före detta bör även kronoombudet ha granskat materialet. Vid sammanträdet får deklARATIONEN inte vandra runt mellan alla ledamöter. Enligt 50 § 1 mom. taxeringsförordningen får endast TO, kronoombudet och de ledamöter i TN som därtill utses av nämnden granska deklARATIONERNA. Det kan vara praktiskt att utse olika granskningsmän för olika delar av taxeringsdistriktet men bara en för varje. I inte alltför stora distrikt torde det räcka med en granskningsman för hela materialet. Övriga ledamöter har naturligtvis rätt att fråga om sådant som kan ha betydelse för taxeringen men får i övrigt nöja sig med TO:s föredragning. Arrangemanget med särskild granskningsman är tillkommet i den skattskyldiges intresse och sammanhänger med sekretessbestämmelserna. TO bör hålla på denna ordning, som är ägnad att påskynda arbetet i nämnden. Vad taxeringsförordningen (59—72 §§) och taxeringskungörelsen (21—33 §§) innehåller om arbete inom TN bör läsas av TO. Bestämmelserna har utförligt kommenterats i "handledningens" första kapitel. Här skall endast erinras om skyldigheten (enligt 61 § 1 mom. taxeringsförordningen) att kungöra sammanträdet genom anslag inom kommunen och underrätta länsstyrelsen, d. v. s. förste taxeringsintendenten. Vid första sammanträdet väljer TN justeringsmän och

granskningsmän och beslutar i övriga frågor enligt formulär till protokoll som tillhandahålles av taxeringssektionen.

Alla avvikelser från TO:s förslag antecknas noga i deklarationen, liksom extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. De senare antecknas å deklarationens sista sida antingen i rummet för "Taxeringsnämndens anteckningar" eller å raden under ortsavdragen med det vid vardera taxeringen medgivna beloppet och med angivande av anledningen till avdraget, t. ex. Sjukdom, Invaliditet, Folkpension (eller Fp), Underhåll av närstående, Ex. min.

I rummet för Taxeringsnämndens anteckningar noteras i förekommande fall beträffande sjöman som erlagt sjömansskatt t. ex. "Sjöman 8 mån. Till sjömansskatt beskattningsbar inkomst¹ 12.000 kr. 4/12 ortsavdrag". Sådan anteckning skall göras oavsett om sjömannen åsatts taxering eller inte. Om sjömannen inte lämnat någon deklaration, bör TO göra anteckningarna på en särskild lapp. De erfordras nämligen för längdföringen (29 § taxeringskungörelsen). Slutligen sätter TO eller kronoombudet, om han utfört granskningen, signum på deklarationen (21 § taxeringskungörelsen).

9. Underrättelser

Underrättelser till andra taxeringsnämnder om innehav av fastighet utom hemortskommunen sändes så skyndsamt som möjligt efter föredragningen av utbodeklarationerna (formulär nr 18). Ut-sändandet av dessa underrättelser underlättas avsevärt om TO i hemortskommu-

¹ "Med beskattningsbar inkomst förstås konstant inkomst ombord, i förekommande fall minskad med avgifter, som sjömannen på grund av sin tjänst ombord har att erlägga för egen eller efterlevandes pensionering, och med belopp, som fastställts genom beslut om jämkning".

nen redan skickat underrättelse enligt formulär 16. Härom har talats ovan under avd. 3. Å formulär 16 har TO uppgivit den skattskyldiges nummer i hemortskommunens inkomstlängd. I underrättelsen om verkställd taxering (18) noteras detta nummer i rutan "Edert ref. nr".

Underrättelser till de skattskyldiga om avvikelser från deklarationerna förekommer av två slag, preliminär och slutlig avvikelse. Jämlikt 65 § taxeringsförordningen skall den skattskyldige beredas tillfälle att yttra sig över ifrågasatt avvikelse från deklarationen så snart inte avvikelser avser rättelse av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller "då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är erforderligt för frågans bedömande". I de flesta fall måste således en slutlig avvikelse föregås av underrättelse om ifrågasatt eller *preliminär avvikelse*. Sådana underrättelser utskrivs medelst genomslagskopior, varvid förhandsunderrättelsen omedelbart tillställs den skattskyldige i lösbrev. Underrättelserna om slutlig avvikelse förvaras lämpligen för sig tills de utsändes, medan kopia däremot inlägges i deklarationen. Om den skattskyldige inkommer med erinringar, föredras dessa jämte vederbörande deklaration på nytt vid nästa sammanträde. Vidhåller taxeringsnämnden därvid sitt tidigare beslut, användes den redan upprättade underrättelsen som underrättelse om slutlig eller *definitiv avvikelse* med tillägg, att erinran inte föranlett ändring av tidigare fattat beslut. Föränleder däremot inkomsten erinran ändring av det preliminära beslutet, makuleras den tidigare utskrivna underrättelsen och ny sådan utskrivs med genomslagskopior. Det kan vara på

sin plats att framhålla vikten av att preliminära avvikelser verkligen utsändes i samtliga fall utom vid rättelser o. dyl. enligt ovan. Tidsnöd anses inte vara giltig ursäkt för uraktlåten preliminär avvikelse, vilket bör tjäna som en extra sporre för taxeringsarbetets påskyndande.

Det kan vara skäl att påpeka, att ifrågasatt eller preliminär avvikelse avser TN:s preliminära beslut och således inte TO:s förslag till åtgärd innan denna sanktionerats av TN. Underrättelseblanketten får således inte utsändas av TO före sammanträdena.

De slutliga underrättelserna översänds genom rekommenderat brev om möjligt före juni månads utgång. Observera att den skattskyldige får extraordinär besvärsmått, om han ej erhållit underrättelse om avvikelse senast den 15 juli (99 § taxeringsförordningen). Såsom särskilt viktigt måste framhållas, att underrättelsen måste omfatta samtliga avvikelser och att skälen för avvikelserna anges (69 § taxeringsförordningen). Att det sistnämnda vållar svårigheter i praktiken vet varje taxeringsman.

Hur avfattandet av skälen skall göras finns ingenstädes uttalat. TO är helt prisgiven åt sin egen stilistiska förmåga. Enligt Taxeringshandbok (Hedborg, Björne, Walberg, Svensson) torde grunden för stadgandet (i 69 §) ge vid handen att skälen bör redovisas med sådan tydlighet, att den skattskyldige kan ingå på bemötande av dessa skäl, om han finner anledning anföra besvär. I Handbok för taxeringsförfarandet (Lundevall) uttalas härom bl. a.: ”huvudsaken är att den skattskyldige kan få klart för sig anledningen till avvikelsen, så att han har möjlighet att i besvär anföra motargument, om han så förmår”. I rena uppskatt-

ningsfrågor kan det vara svårt att ange grunden eller skälen för TN:s beslut, men har t. ex. bostadsvärdet beräknats högre än i deklARATIONEN beroende på att TN räknat med större bostad (fler rum) än den skattskyldige, skall detta förhållande givetvis anmärkas i avvikelsen. Ställ själv frågan innan avvikelsen går ut: kan den skattskyldige förstå varför vi gjort så här?

10. Avlämnandet av deklARATION m. m.

Sedan erforderliga statistikuppgifter hämtats ur de färdigbehandlade deklARATIONERNA och samtliga ansökningar om arealbidrag uttagits, överlämnas deklARATIONERNA till den lokala skattemyndigheten för längdföring. Enligt 29 § taxeringskungörelsen *skall överlämnandet ske inom en vecka efter sammanträdet*. Samtidigt överlämnas den del av stommen till inkomstlängd som beröres av det avlämnade deklARATIONSMATERIALET.

Det material som överlämnas per vecka omfattar ett visst antal upplägg med vissa luckor, avseende dels skattskyldiga, vars deklARATIONER ej färdigbehandlats, och dels personer, som ej skall taxeras. Över de förstnämnda bör TO göra en förteckning. För de senare utskrivs en lapp med uppslag och nr i längden och anteckningen ”Ej tax.”, vilken lapp insorteras på sin plats i den överlämnade deklARATIONSBUNTEN. Därigenom tvingas TO förvissa sig om att ingen i stommen upptagen person förbigås, varjämte lokala skattemyndigheten kan streckmarkera vederbörande vid längdföringen.

Övriga på taxeringsnämndens ordförande ankommande åtgärder i samband med taxeringsarbetets avslutande framgår av det i handledningen intagna tids-schemat.